

Doç. Dr. Veysel DİNLER
(Hitit Üniversitesi Öğretim Üyesi)

BİR YOL GÖSTERİCİ OLARAK SÜKÛNET VE MÜTEVAZİLİĞİN VÜCUT BULMUŞ HÂLİ ZÜHTÜ HOCA*

Zühtü Arslan Hoca'mla tanışıklığımız, Polis Akademisine başladığım 1996 yılına dayanır. Polis Akademisi, kurulduğu 1937 yılından beri çok az sayıda kadrolu hocasıyla ve kıdemli emniyet müdürü öğretim görevlileri ile öğretimi sürdürmeyi tercih etmiş; Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve ODTÜ'nün farklı bölümlerinden öğretim üyelerini geçici görevlendirmekle yetinmiştir. İlk defa 1989 yılında kendi kadrosunu oluşturmak üzere çeşitli alanlardan aldığı araştırma görevlilerini yüksek lisans ve doktora yapmaları amacıyla İngiltere'ye göndermiştir. Zühtü Hoca, yüksek lisans ve doktorasını Leicester Üniversitesinde tamamlamış, 1989'luklar arasında misyonunu başarıyla yerine getirerek Polis Akademisine ilk dönenler arasında olmuştur. Henüz öğretim üyesi olarak atanmadan doktoralı araştırma görevlisi iken dahi bazı derslerimize girmiş ve bu sayede kendisini tanıma imkânı bulmuştuk. Hocamı erken tanımış olmanın hayatıma ne kadar önemli bir katkı sunacağını, sonradan idrak edecektim.

Zühtü Hoca'mı hatırlayacağım iki önemli ders var: Anayasa hukuku ile insan hakları ve demokrasi.

Anayasa hukuku, Polis Akademisinin ilk senesindeydi. O dönem dersin yürütücüsü Prof. Dr. Mehmet Kocaoğlu aynı zamanda Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesinin kurucu dekanlığını yürütmekteydi. Kendi fakültesiyle ilgili meşguliyeti olduğu zamanlarda dersi Zühtü Hoca'mız ikame ederdi. Bu durum esasında heyecan ve sükûneti birlikte izlememize ve karşılaştırma yapmamıza imkân tanıyordu. Bir tarafta konuşma hızı düşünme hızına yetişmeye çalışan, cümleleri soluksuz birbiri ardına ulayan, aralara hikâyeler sıkıştıran, konular arasında parantez açıp uzunca bir süre sonra parantezi kapatan, anayasa hukukuna daha devletçi bir perspektiften bakan kıdemli Profesör Kocaoğlu; diğer tarafta cümleleri tek tek ve açık kuran, hikâyelere daha az başvuran, dersi bağlamından koparmadan ve liberal bakış açısıyla ve çok sakince anlatan, sükûnetin vücut bulmuş hâli Doktor Arslan.

* Yazar Prof.Dr. Zühtü Arslan'ın 1996-2000 yılları arasında lisans, 2004-2009 yıllara arasında yüksek lisans öğrencisi olmuştur.

Zühtü Hoca'ya sükûnetin vücut bulmuş hâli diyebiliriz. Sevindiği ve mutlu olduğunda bunu belli edecek bir tebessümü olur. Gülüşünü içten yapar. Bir şeyi komik ve esprili bulsa bile ölçülü bir şekilde güler. Kızdığı, öfkelenildiği zaman da anlaşılır ancak o durumda da sesi çok yükselmez. Ders anlatışında da ses tonu hep ayarlı şekilde -ne çok düşük ne de çok yüksek- belli bir düzeyde olur. Monotonluk gibi görünen bu ton, şaşırtıcı bir şekilde öğrencinin dikkatini toplamasını sağlar ve kendisini dinlettirirdi.

Zühtü Hoca'm ile özdeşleşen ders ise "insan hakları ve demokrasi" dersi idi. Bu ders, Akademinin daha üst sınıflarında olduğundan, o zamana kadar öğretim üyesi olarak atanmış ve müstakil ders yürütücüsü olmuştu. 1990'ların sonunda siyasi çalkantıların hiç bitmediği güzel yurdumda- tüm zamanların en netameli konusunu, Polis Akademisi öğrencilerine anlatmak kolay değildi. 1992 CMUK değişiklikleri henüz polis tarafından benimsenmemiş, köy boşaltmalar, Madimak, Gazi, Susurluk ve 28 Şubat yaşanmış ve bütün bu karmaşanın üzerine milliyetçilik endoktrine edilmiş öfkeli gençlere işkence görmeme hakkından, adil yargılanma hakkından söz etmek hiç de kolay değildi. Ama Zühtü Hoca'm, her türlü kısırtma ve tahrik edici soruları ustalikle ve sakinlikle savuşturup liberal insan hakları anlayışını bizlere anlatmayı başarabilmişti. Sanırım kendisi de beni en çok bu dersten hatırlayacaktır. Pek çok öğrencinin derse sadece bedensel olarak katıldığı bir derste soru soran, tartışmalara katılan az sayıda öğrenci idik.

İnsan hak ve özgürlüklerine bakıştaki samimiyeti şuradan daha iyi anlayabiliyordum: "*Hukuku niçin öğrenmeliyiz?*" sorusuna başka bir hocamız "*Kanunları falancadan (AİHM başvurularında öne çıkmış bir avukat kastediliyor.) daha iyi bileceksiniz ki onun iddialarını kolay savuşturabilirsiniz.*" şeklinde karşılık vermişti. Oysa Zühtü Hoca bu meseleyi hiçbir zaman siyasi bir tavır değil, ahlaki bir mesele olarak görmüştür. İnsanların hak ve özgürlüklere sahip oluşunun sadece insan olmalarından kaynaklandığını, bu haklara sahip olmak için herhangi bir ödev ileri sürülemeyeceğini, henüz polislik mesleğine başlamadan ondan öğrenmiştim.

Zühtü Hoca'mla bir lisans öğrencisi olarak samimiyetimi artıran şey 1999 yılında Polis Bilimleri Dergisi'nde hakemli bir makalemin yayımlanışı oldu. Birkaç arkadaş makale yazmaya ve 1997 yılında çıkarılmaya başlanan Polis Bilimleri Dergisi'nde yayımlatmayı kararlaştırdık. Hedefimiz bu dergide yayımlanan ilk öğrenci makalesinin yazarı olmaktı. Yarışı ben kazandım ve 1999 Nisan'ında makalem yayımlandı. Zühtü Hoca'm içten tebriklerini ilettiler ve eleştirilerini sıraladı. Hele ki başlık çok iddialı idi "Devlet Paradigması ve Polisin Kurumsallaşması". Bugünkü tecrübem olsa böylesine iddialı bir başlığı atmayacağımdan kuşukum bulunmamakta. Hocam akademik çalışmaya kabiliyetim olduğunu ve akademiye yönelmem gerektiğini söyledi. O

V. Dinler: Bir Yol Gösterici Olarak Zühtü Hoca

günden sonra sohbetlerimiz hep bu yönde oldu. Lisansı bitirmeden önce mutlaka akademiye yönelmem gerektiğini telkin etti bana. Bugün ALES olan sınavın o zaman adı Lisansüstü Eğitim Sınavı (LES) idi. Akademi bitmeden LES ve KPDS puanlarını cebime koyarak Isparta'ya gittim ve 2000 yılında yüksek lisansa başladım. Bu süreçte haberleşmemiz eksik olmadı.

2004 yılında Güvenlik Bilimleri Enstitüsünde Suç Araştırmaları Anabilim Dalı Başkanırken yeniden çıktım karşısına. Polis Akademisine yüksek lisans için başvurmuştum. Zühtü Hoca ikinci kez yüksek lisans yapmanın çok anlamlı olmadığını, enerjimi doktora harcamam gerektiğini söyledi. Çok haklıydı. Ancak genç bir komiser olarak İl Emniyet Müdürünün dolduruşa gelerek kafaya taktığı biri olduğumu nasıl anlatabilirdim ki. *"Buna mecburum hocam, bana anlayış gösterin."* dedim. Polis Akademisindeki yüksek lisans sürecimde kendisiyle çok sık görüştük. Çok çayını içtim. Çok sıkıldığım, bunaldığım, çaresiz kaldığım dönemlerde sakin sesiyle beni teselli etti ve sabretmeye salık verdi. O dönemler bana en iyi terapilerden biri Zühtü Hoca'nın sakinleştirici naif sesiydi. Yüksek lisans sürecinde Prof. Dr. Tülin İçli Hoca'mızla başlattığımız projede de Zühtü Hoca'yla birlikte çalıştık. Yürütücümüz olarak her zamanki göstericiliğini bu kez profesyonel bir şekilde görmüş oldum. TÜBİTAK'a raporu birlikte teslim ettik.

Yüksek lisansım tamamlanmadan bir yurt dışı görevine gittim. Zühtü Hoca'mı Afrika'dan da maillerimle rahatsız etmeye devam ettim.

Saygıdeğer Zühtü Hocam,

Mektubuma öncelikle sağlık ve esenlikler dileyerek başlamak istiyorum. Zira geçen iki ay sürecinde sağlık açısından oldukça ciddi sorunlar yaşadım ve sağlığım bir insanın bireysel olarak sahip olduğu en önemli değer olduğunu yeniden tecrübe etmiş bulunmaktayım.

Liberya'da Fildişi Sahilleri kıyısında, bizim Bodrum'u andıran son derece doğa güzelliklerine sahip ve Liberya ölçütlerinde oldukça nezih sayılabilecek bir şehirde görev yapıyorum. Burada vazifemiz, 14 yıl süren iç savaş sonunda taş taş üstünde kalmadığından tabiatıyla bütün kurumları yok olmuş bir ülkenin polis teşkilatını yeniden kurmak. Bugün, Liberya Polis Akademisi mezun vermeye başladı ve dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen polislerin Amerikan ekolüyle yetiştirdiği bu insanlar görev yapıyor. Biz de onlara danışmanlık, gözlemcilik ve katılımcılık yapıyoruz.

Zühtü Hocam,

İlkokula başladığım 1984 yılından beri ilk defa bir okula kayıtlı değilim. Daha doğrusu kaydımı dondurduğumdan, sabah kalktığımda

okula gitme ya da okul için hazırlık yapma durumunda değilim. Esasında bu bende bir boşluk yaratmadı değil. Bu nedenle bu yıkık ülkenin ayağa kalkmaya çalışan üniversitesini (University of Liberia-UL) fırsat buldukça ziyarete gidiyorum. Sosyal Bilimler Fakültesi Dekan Vekili, aynı zamanda Sosyoloji ve Antropoloji Bölüm Başkanı olan Doç. Dr. Steven Jubee ile son derece sıcak bir muhabbetim oldu. Hoca beni birkaç kez derse konuk etti. Sosyoloji bölümü öğrencilerine Türkiye-Liberya mukayeseli birkaç ders anlatma fırsatım oldu. Sayın Jubee, AÜ DTCF Sosyoloji bölüm Başkanı ...'na üniversiteler arası işbirliği öneren ve benimle ilgili olumlu görüş bildiren bir mektup gönderdi.

Size daha önce bahsettiğim gibi, "Unionization of Police in Turkey: Necessities and Difficulties" adlı bir makale hazırladım. Esasında bu makaleyi Türkçe olarak hazırlayıp, Liberya'ya gelmeden aceleyle Polis Bilimleri Dergisine vermiştim. Ancak dergi sekreteriyle yaptığım kısıtlı bir görüşmede birinci hakemin kurguyu iyi bulmadığını ve makalenin yeniden kurgulanması gerektiğini öğrendim. İşin gerçeği iyi de oldu, zira dergiye gönderdiğimde sansürlemek zorunda kaldığım kısımları da katarak, bir iki başlıkla basit bir kurgu yaptım...

Hazır, kırktan fazla ülkeden gelen polisleri bulduğum bir yerde, yine polisin sendikalaşmasıyla ilgili bir konuya gireyim, dünya polislerinin sendikalaşma konusundaki fikirlerini alayım dedim. Ancak yetkili kişi anket çalışması için izin vermedi. Zaten burada olanlar ülkelerindeki polis teşkilatının tümünü temsil edecek sayıda olmadığı için anketten vazgeçtim ve izin gerektirmeden onlardan görüşme yoluyla bilgi ve görüş alıyorum. İnşallah bunu da yazılı bir metine dönüştürebilirim.

Daha önce de Batasuna konusunu anlatmıştım. Bu konuda hiçbir Türkçe eser bulunmadığından oldukça orijinal bir çalışma olacaktı. Çok sayıda İngilizce metin taradım ve yazılı hale getirdim. Bunu ... hocaya göndereli neredeyse dört ay oldu ama cevap alamadım. Artık sizin de tavsiyenizle kimseye bağımlı kalmadan, bir makale hazırlayabilirim sanırım...

Size ve ailenize sağlık ve esenlik dolu günler diliyorum.

Sağlıkla ve muhabbetle kalın.

Veysel Dinler

Kendisine yazdığım bu mektuptan tam bir buçuk yıl sonra (2008) Hitit Üniversitesine intisap ettim. Kendisinin Polis Akademisin'den beri bana tavsiye ettiği şey yerine gelmiş oluyordu. Zühtü Hoca'mla öğretim görevlisi iken de irtibatım sürdü. Fakültedeki anayasa hukuku derslerini yürütmem

ondan bazı taktikler almamı gerektirdi. Dersleri planlamam sürecinde “Anayasa Teorisi” kitabındaki makalelerinden fazlaca istifade ettim.

Pek çok öğrencisi gibi Anayasa Mahkemesine seçilmiş olması beni de çok mutlu etti. Doktora tezimi yazdığım bu dönemde sıkça Anayasa Mahkemesi kararları okumaktaydım. 1980’li yıllarda Mahmut Celalettin Cuhruk ismi muhalefet şerhleri bakımından aklımda kalmıştı. Kendisini tebrik ettikten sonra “*Hocam, umarım siz de güzel muhalefet şerhleri yazarsınız.*” dediğimde “*Anayasa Mahkemesine karar vermek üzere gidiyorum, muhalefet şerhi yazmaya değil. Bizim görevimiz anayasaya uygunluk denetimi yapmak, hak ve özgürlükleri savunmak.*” demişti. Zühtü Hoca’nın Anayasa Mahkemesi üyelik ve başkanlık günleri de tıpkı onu ilk hoca olarak tanıdığım günlerdeki gibi, siyasetin çalkantılı olduğu zamanlara denk geldi. Bireysel başvuru kurumu onun başkanlığı döneminde başladı ve bir sistematiğe kavuştu. Gerek döneminde kararlar gerekse kendisinin çok sayıda oyu tartışılır. Bu, herhangi bir yüksek mahkeme başkanı ve üyesi bakımından kaçınılmaz bir sonudur. Muhalefet şerhleri meselesinde biraz öğrencisinin öngörüsü doğrulandı gibi. Dönemin Mahkeme başkanı, hemşehrisi Mahmut Cuhruk gibi çoğunluk karşısında çok kereler özgürlükleri savunan muhalefet oyu kullanmak durumunda kalmıştır.

Kendisini tanıdığım kadarıyla zor dönemlerde olabileceğinin en iyisi olduğuna, bir yüksek mahkeme başkanı olarak yapılması gerekeni en üst düzeyde yaptığına kuşku bulunmamaktadır. Bir gün bugünler daha ayrıntılı el alınacaktır. Gelecekte bizim yerimizi alacak akademisyenler, bu kararları bugünün siyasi atmosferinden bağımsız olarak değerlendirecektir. Zühtü Hoca ve onun başkanlığı hakkında çok daha iyi analizler yapılacaktır.

Son olarak dinginliğin, sükûnetin ve mütevazılığın vücut bulmuş hâli olan değerli hocama sağlıklı ve uzun ömürler dilerim. Mahkeme başkanlığından sonra tecrübe ve birikimlerini üniversitede, üniversiteye heyecanla başlamış lisans öğrencilerine büyük bir dinginlikle, lisansüstü öğrencilerine tecrübe ve olgunlukla aktarması akademinin geleceği için de faydalı olacaktır. Onu tanımış ve onun öğrencisi olmanın gururunu her zaman hissedeceğim.